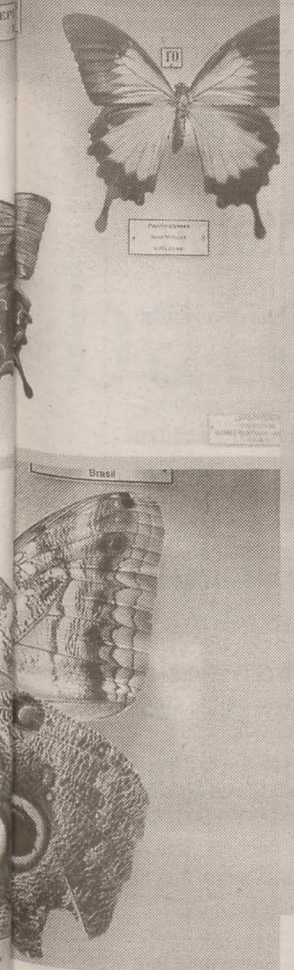
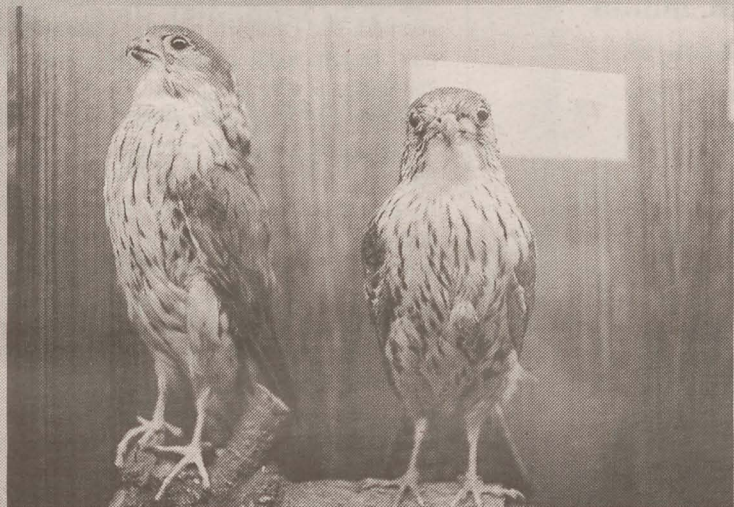

ak

hegazti harrapakariak

etxeko hegaztiak

...

une

Balio handiko beste material asko

Opuseko Unibertsitateak Lekarozko ikatetgiko materialak zuen interesa ikusirik berehala lekutu zuen Zientzia artean. Nafarroako Museoan bildu denak balio handia duela ezin ukatu. Nolanahi ere, Vidal Perez kaputxinoak dioenez, Lekarozeko ikastetxe zaharrean dagoenak are balio handiagoa du. «Han balio etnografiko handiko gauzak gorde direlako», dio. Ehun urteko museoan laborategi, bulego eta sukaldeetan erabilitako materialak jaso dira. «Bagenekien hura itxi behar genuela gizartea aldatu egin delako. Balio handiko objektuak daude eta hobe da zer dagoen ez esatea. Batek baino gehiagok esan digu hobekiago babestu beharko genituela», gaineratu du pentsakor. Duela gutxi Nafarroako Museoko zuzendaria material horretaz galdetu omen die han dauden materialekin zerbait egin daitekeelakoan. Oraingoz, ikastetxe zaharrean dauden bost apaizen kargura geldituko da.

Rafael Jordana

«Egun disekatzeko eta ehizatzea debekatua dagoen ugatza eta saia daude. Mirua, arrano beltza, oiloa, hontza, antzarak, lertxuna, zikoina beltza eta zuria, kurrilloa. ... ere ikus daitezke».

hartuak dira, eta 1000 mineral inguru ere. Nik neuk hartuak asko. Burdina, nikela... Baztango harrobietan fosil ugari bildu genuen. Barietate gutxi daude han, baina ausarki aurkitzen dira, eta oso ederrak», aitatu du. Bestalde, tximeleta bilduma ere goraipatu du, tropikotil ekarritakoak ez ezik, Baztanen eta Europako beste eskualde batzuetan bildutakoak jaso baititu.

Kaxa didaktikoak

Baina erakusketak badu ere beste bereizgarriarik, Vidal Perezek deitu dituen kaxa didaktikoak ageri baitira. Ehun urte dituzten kaxak dira eta hurrei naturaren hainbat prosesu eta gertaera nola jazotzen ziren agertzeko erabili ohi ziren. Benetako arribitxiak Jordanaren iritziz. Egun bideoan eta telebistan azaltzen den moduan, adibidez artoaren ikatza, papera edo kalamua nola

egiten diren argitzen du, edota, tabakoa, garia, ehuna, azukrea, olioaren mostrak bildu dituzte. «Pentsatu behar da orduan kasik ez zegoela argazkigintzarik, are gutxiago diapositibak eta bideoak. Zegoena hau da eta oso interesgarria da», azpimarratu du Jordana, eta «desagertu den irakasteko modu bat da eta hurrei gauzak nola diren erakusteko esfortzu handia egin zutela adierazten dute», gaineratu du.

Beraz, asko dago ikusteko museoan, patxadaz eta soseguz solairuz solairu matxin-saltoen moduan saltatuz, batek pentsa dezake etxeko ikuluan dagoela, Pazifikoko irlaren batean, Pirinioetako gailurren batean, Iruritako harrobiren batean edo udaberrian birigarro habiak ukitzen... Natur Zientzien Museoan imaginazioa aske uzte besterik ez du.

→ Irene Arrizurieta

ratzi metroko boha, anakonda bat, kaimana, higuana, hegazti tropikalak...

Euskal Herrian ez zeuden espezieaz gain, Penintsulakoak eta etxabereak ere bildu zituzten kaputxinoek: azeria, basakatua eta erbiunidea. Era berean, ehiztariek emandako hainbat espezie, edota Baztango ikuluetan jaiotzen ziren abere bereziak: bi buruko txekorra, zortzi hankatuko katua... Baina bildu eta sailkatu ez ezik, disekatu ere beraiek egin zituzten. «Espainiak koloniak galdu zituenean Venezuelan eta Txilen urte askoz bizi izandako Tafallako Jose Maria Abinzano kaputxinoa Lekarozera etorri zen eta hark disekatu zituen museoan aurkitzen diren piezak. Abilidade ikaragarria zuen», azpimarratu du Vidalek.

Etxabere, basapizti eta hegaztiez gain, mineral eta harrien bilduma nabaritu nahi izan du arabarrak. «Harri asko Baztanen